

حقوق شاکی در مرحله تحقیقات مقدماتی کدام است؟

همان‌گونه که متهم دارای حقوقی است که باید مورد توجه قرار گیرد، شاکی نیز حقوقی دارد که باید محاکم به آن توجه داشته باشند.

همان‌گونه که متهم دارای حقوقی است که باید مورد توجه قرار گیرد، شاکی نیز حقوقی دارد که باید محاکم به آن توجه داشته باشند. بزه دیده شخصی است که از وقوع جرم متحمل ضرر و زیان می‌شود و چنانچه تعقیب مرتکب را درخواست کند، "شاکی" و هرگاه جبران ضرر و زیان وارده را مطالبه کند، "مدعی خصوصی" نامیده می‌شود.

به گزارش [تابناک](#)؛ همان‌گونه که متهم دارای حقوقی است که باید مورد توجه قرار گیرد، شاکی نیز حقوقی دارد که باید محاکم به آن توجه داشته باشند.

بزه دیده شخصی است که از وقوع جرم متحمل ضرر و زیان می‌شود و چنانچه تعقیب مرتکب را درخواست کند، "شاکی" و هرگاه جبران ضرر و زیان وارده را مطالبه کند، "مدعی خصوصی" نامیده می‌شود. اگر شاکی، علاوه بر تعقیب و دستگیری مجرم، به دنبال طرح ادعای ضرر و زیان وارده به خود است، باید در دادسرا، شکایت خصوصی مورد نظر خود را نیز مطرح کند تا به آن نیز رسیدگی شود.

حقوق شاکی در مرحله تحقیقات مقدماتی:

1- حق دسترسی به دادرسی عادلانه:

شکایت برای شروع به رسیدگی کافی است و قاضی نمی‌تواند از انجام آن خودداری کند. بنابراین قضات و ضابطین دادگستری نمی‌توانند به بهانه اینکه متهم مخفی شده یا معین نیست یا دسترسی به او مشکل است از رسیدگی استنکاف و یا تحقیقات خود را متوقف سازند. قضات ذیربط و ضابطان دادگستری موظفند همه وقت شکایت کتبی یا شفاهی را بپذیرند.

2- حق مطالبه ضرر و زیان شاکی:

شاکی خصوصی حق دارد ضرر و زیان ناشی از جرم را مطالبه کند و مدارک و دلایل مربوط را تحویل مرجع تعقیب داده تا پیوست پرونده کیفری شود. بنابراین هرگاه دادگاه متهم را مجرم تشخیص دهد مکلف است ضمن صدور حکم جزائی حکم ضرر و زیان مدعی خصوصی را نیز طبق دلایل و مدارک صادر کند.

3- حق درخواست تأمین خواسته:

شاکی می‌تواند ضرر و زیان خود را با ارائه دلیل قبل از صدور حکم با تقدیم درخواست تأمین خواسته و توقیف مال تضمین کند.

4- رد دادرسی:

شاکلی حق دارد در صورت ذینفع بودن قاضی در پرونده یا جهات رد دادرسی از او بخواهد که رسیدگی را متوقف و به قاضی بی طرف دیگری واگذار کند. این موارد عبارتند از:

الف - قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم از هر طبقه بین دادرسی و یکی از طرفین دعوی یا شریک یا معاون جرم؛ وجود داشته باشد.

ب – دادرسی، قیم یا مخدوم یکی از طرفین دعوی باشد یا یکی از طرفین، مباشر امور دادرسی یا امور همسر وی باشد.

پ – دادرسی، همسر و یا فرزند او، وارث یکی از طرفین دعوی یا شریک یا معاون جرم باشند.

ت – دادرسی در همان امر کیفری قبلاً تحت هر عنوان یا سمتی اظهار نظر ماهوی کرده یا شاهد یکی از طرفین بوده باشد.

ث – بین دادرسی، پدر و مادر، همسر و یا فرزند او و یکی از طرفین دعوی یا پدر و مادر، همسر و یا فرزند او، دعوای حقوقی یا کیفری مطرح باشد یا در سابق مطرح بوده و از تاریخ صدور رأی قطعی، بیش از دو سال نگذشته باشد.

ج – دادرسی، همسر و یا فرزند او نفع شخصی در موضوع مطروحه داشته باشند.

5- حمایت از محجورین:

اگر شاکلی محجور باشد (صغیر، غیر رشید، مجنون) و به سرپرست قانونی او دسترسی نباشد و تعیین قیم نیز موجب از دست رفتن فرصت شود مقام قضایی خود امر جزائی را تعقیب و اقدامات لازم را برای جلوگیری از فرار متهم به عمل می آورد.

6- حق معرفی شهود و دلایل:

شاکلی حق دارد هنگام تحقیقات گواهان خود را معرفی و دلایل اثبات ادعایش را اظهار کند. اصولاً شاکلی حق دارد از صورت جلسه تحقیقات مقدماتی رونوشت بگیرد.

7- حق حضور هنگام معاینه و تحقیقات محلی:

شاکلی حق دارد هنگام معاینه محل یا تحقیقات محلی حاضر شود. اموال مسروقه یا اشیایی که به واسطه ارتکاب جرم به دست آمده یا هر نوع مالی که در جریان تحقیقات توقیف شده باید به کسی که مال از او سرقت رفته یا اخذ شده به دستور قاضی بازگردانده شود.

8- یکی از نوآوری های قانون آیین دادرسی کیفری سال 92 این است که حسب بند 2 ماده 513 آن حق داشتن وکیل معاضدتی و معافیت موقت از پرداخت حق ‍الوکاله، مقرر گردیده است.

9- همچنین بر اساس ماده ۳۵۱ آیین دادرسی کیفری، شاکلی یا مدعی خصوصی و متهم یا وکلای آنان می ‍توانند با مراجعه به دادگاه و مطالعه پرونده، اطلاعات لازم را تحصیل نمایند و با اطلاع رییس دادگاه به هزینه خود از اوراق مورد نیاز، تصویر تهیه کنند.

10- النهایه اینکه طبق ماده ۵۶۰ آیین دادرسی کیفری، شاکلی بابت هزینه انتشار آگهی، ایاب و ذهاب گواهان،

حق الزحمه کارشناسان، مترجمان و پزشکان و سایر اشخاصی که به تشخیص مقام قضایی احضار می‌شوند، وجهی نمی‌پردازند و هزینه‌های مذکور از اعتبارات مربوط به قوه قضاییه پرداخت می‌شود، اما هرگاه اقدامات مذکور بنا به درخواست شاکی صورت گیرد، شاکی باید هزینه مقرر را مطابق قوانین و مقررات و تعرفه‌های مربوط، در مهلت تعیین شده، پرداخت کند. در صورتی که شاکی ملزم به پرداخت هزینه مذکور باشد و از پرداخت آن امتناع کند، هزینه مذکور از اعتبارات مربوط به قوه قضاییه پرداخت می‌شود و مراتب به اطلاع دادستان می‌رسد تا به دستور وی و از طریق اجرای احکام مدنی، با توقیف و فروش اموال شاکی، با رعایت مستثنیات دین، معادل هزینه پرداخت شده اخذ و به حساب مربوط در خزانه داری کل واریز شود. در هر صورت از متهم هیچ هزینه‌ای اخذ نمی‌شود.